

כללי ציטוט אחיד

חונכות ערב
שי דוק

כללי:

× מטרת כללים אלה היא לסייע באזכור מקורות בכתיבה משפטית. האזכור ימסור לקורא את מרב המידע הדרוש על המקור המאוזכר בצורה אחידה וקצרה ככל האפשר.

× מבנה האזכור הוא פרטי המקור המאוזכר והפניה למקום הפרסום שלו, בהתאם לכללים המפורטים להלן.

× דוגמא:

ע"פ פ 36/70 כהן נ' מדינת ישראל, פ"ד כה. (1971) 339 (1)

המשך:

× חלקי אזכור שיש להדגיש, ניתן להדגישם באותיות מודגשות, בקו תחתון, באותיות נוטות, בגופן שונה ובכל דרך הולמת אחרת.

אזכורי שמות

- × אזכורי שמות, למעט שמות בעלי דין בפסקי דין, יובאו כפי שהופיעו במקור .
דוגמאות:
- × מאיר שמגר "המשפט בשירות הדמוקרטיה – דברים בטקס קבלת תואר
דוקטור כבוד למשפטים "משפטים כ. (1991) 227
- × דוד מ' ששון דיני ביטוח. (1988)
- × ש"ז פלר "' לשון הרע – עבירה' ומשמעות הדרישה' בכוונה לפגוע – 'מחשבה
שנייה) ע"פ (506/89 משפטים כג. (1994) 515
- × יחיאל קפלן ורון פרי "על אחריותם בנזיקין של סרבני-גט "עיוני משפט כח
773 (2005)

מספרים עוקבים

- × אם שני מספרים עוקבים זה אחרי זה או שתי מילים עוקבות זו אחרי זו, ולא ניתן להבחין ביניהם באמצעות הדגשה או מרכאות, יש להפריד ביניהם בפסיק .
- × דוגמאות:
 - × בין כרך ומספר עמוד שבאים שניהם באותיות או במספרים: ד"כ 5, (1743התש"י).
 - × בין מספרי עמודים: ליאון שלף "סוף מאסר בחנינה תחילה" הפרקליט מד. (1998). 72, 80
 - × בין פרטים ביבליוגרפיים שונים: דניאל פרידמן דיני עשיית עושר ולא במשפט (כרך א) מהדורה שניה (1998),

טווח מספרים

- × כאשר מציינים בעברית טווח מספרים, ומפרידים בין שני המספרים במקף, יש לכתוב את המספרים מימין לשמאל: המספר הנמוך יותר מימין למקף, והגדול יותר – משמאל למקף.
- × דוגמאות:
- × ס 37-40' לפקודת התעבורה [נוסח חדש].
- × ע"פ 20/51 פודמסקי נ' היועץ המשפטי, פ"ד ה 1187, פס. (1951) 4-6'

שנים

- × כשמציינים שנים עבריות כתאריך או ככרך בסדרה, תופיע בראשית ציון השנה האות ה"א (שפירושה ה' אלפי שנים) (ללא גרש).
- × דוגמאות:
 - × חוק המחאת חיובים, התשכ"ט.1969-
 - × רשימת שמות מאת ועדת השמות הממשלתית, י"פ התשס"ו. 1482.

מקורות בעברית

- × חוקי יסוד.
- × חקיקה ראשית.
- × חקיקת משנה.
- × הצעות חוק.
- × תזכירי חוק ופרוטוקולים: ישראליים, מנדטוריים ועותמניים.

× חיקוקים – נוסחת האזכור הכללית
× כללי

× הנוסחה הכללית לאזכור חוקי יסוד, חקיקה ראשית, חקיקת משנה, הצעות חוק, תזכירי חוק והודעות ב"רשומות" שייקראו בנוסחה "חיקוק" ("היא זו:

× [הפניה ספציפית] [ל] [שם החיקוק], [שנת החיקוק], [העברית] [-] [שנת החיקוק הלועזית], [שם הקובץ בקיצור] [שנת הקובץ] [מספר העמוד הראשון], [מספר העמוד הספציפי]

× דוגמאות:

× חוק איסור נהיגה ברכב בחוף הים, התשנ"ז, 1997-ס"ח 84.

× הצעת חוק החוזים (חלק כללי, (התש"ל, 1970-ה"ח 129.

× תקנות הנמלים (תיקון מס (3 'התשמ"א, 1981-ק"ת 956.

× הודעה בדבר קביעת הדרכים והתנאים למינויו של היועץ המשפטי לממשלה, י"פ התש"ס 4894.

הפניה ספציפית והפניה למספר העמוד הספציפי

× דרך המלך היא להפנות לסעיף בחיקוק, לחלק בחיקוק, לפרק בחיקוק, לסימן בחיקוק, לתוספת בחיקוק – ולא למספר עמוד. אם לא ניתן לעשות זאת, או אם מעוניינים בהפניה למספר העמוד, יש להפנות למספר העמוד הספציפי.

× דוגמאות:

× ס 2' לחוק שכר מינימום, התשמ"ז.1987-

× ת 5-8, 3 ו' 15- לתקנות השבת אבידה, התשל"ג.1973-

× חלק ג' לתקנות התעבורה, התשכ"א.1961-

× פרק ד' לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז.1967-

× סימן א' 1' לפרק השני לחלק י' לפקודת מס הכנסה.

× פרט 11 לתוספת לחוק למניעת העישון במקומות ציבוריים והחשיפה לעישון, התשמ"ג.1983-

× דברי הסבר להצעת חוק הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים, התשס"ו, 2005-ה"ח הממשלה, 142,

שם החיקוק X

שם החיקוק יאוזכר בדיוק כפי שהוא מופיע במקור X
דוגמאות:

חוק להארכת תוקף של תקנות-שעת-חירום) חוקת השיפוט תש"ח, (התש"ט, 1949-ס"ח 55. X
חוק הנכים) (תגמולים ושיקום) [נוסח משולב, (התשי"ט, 1959-ס"ח 276. X

שנת החיקוק העברית X

אם אין מופיעה שנה עברית בפרסום המקורי, אין לציין אותה. יש לציין תמיד את האות ה"א X
(ללא גרש) (בראשית ציון השנה. אין לשים רווח בין השנה העברית למקף. דוגמאות:

חוק העונשין, התשל"ז, 1977-ס"ח 226. X

חוק העונשין) (תיקון מס) (39' חלק מקדמי וחלק כללי, (התשנ"ד, 1994-ס"ח 348. X

שנת החיקוק הלועזית X

אם אין מופיעה שנה לועזית בפרסום המקורי, אין לציין אותה. אין לשים רווח בין המקף לשנה X
הלועזית. דוגמאות:

חוק מילווה בטחון, התשל"ג, 1973-ס"ח 92. X

הודעת המדגמים, התשמ"ט, 1989-ק"ת 279. X

חוק-יסוד: הממשלה, ס"ח התשס"א 158. X

חוקי יסוד וחוקים

- × אזכור חקיקת יסוד וחקיקה ראשית יהיה לפי הנוסחה הכללית לאזכור חקיקה. דוגמאות:
- × חוק-יסוד: משק המדינה, ס"ח התשל"ה. 206.
- × חוק רישוי עסקים, התשכ"ח, 1968-ס"ח. 204.
- × חוק איסור הכחשת השואה, התשמ"ו, 1986-ס"ח. 196.
- × חוק בתי המשפט [נוסח משולב, התשמ"ד, 1984-ס"ח. 198.
- × פקודת חנינה כללית, התש"ט, 1949-ע"ר תוס' א. 173.

נוסח משולב + נוסח חדש

× נוסח משולב

× אזכור נוסח משולב יהיה לפי הנוסחה הכללית לאזכור חקיקה. דוגמה:

× חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב, [התשנ"ה, 1995-ס"ח 210.

× נוסח חדש

× אזכור נוסח חדש יהיה לפי הנוסחה הכללית לאזכור חקיקה. שם הפקודה יופיע כפי שהופיע במקור. דוגמות:

× פקודת הראיות [נוסח חדש, [התשל"א, 1971-

× פקודת השטרות, נ"ח התשי"ז, 12.

× פקודת הנזיקין [נוסח חדש, [נ"ח התשכ"ח, 266.

× פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש, [התשל"ג, 1973-נ"ח 526.

× פקודת מחלות בעלי חיים [נוסח חדש, [התשמ"ה, 1985-ס"ח 84.

הצעת חוק

- × אזכור הצעות חוק יהיה לפי הנוסחה הכללית לאזכור חקיקה. **חובה** להפנות תמיד לקובץ הצעות החוק. דוגמות:
- × הצעת חוק לתיקון דיני העונשין (עבירות חוץ), (התשי"ד, 1954-ה"ח 204.
- × הצעת חוק המרשם בפלילים, התשל"ה, 1975-ה"ח 305.
- × הצעת חוק רשות שדות התעופה (תיקון מס, 4' התש"ן, 1990-ה"ח 134.
- × הצעת חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, ה"ח התשנ"ב 60.

חקיקה מנדטורית

- × אזכור חקיקה מנדטורית יהיה לפי הנוסחה הכללית לאזכור חקיקה. כאשר מפנים לנוסח העברי של חיקוק, יש לציין רק את העמוד הראשון שבו מופיע החיקוק בנוסח העברי, ואין צורך לאזכר את העמוד הראשון בנוסח האנגלי. דוגמות:
- × פקודת העתונות. 1933,
- × פקודת הפיצויים (הגנה. 1940),
- × תקנות ההגנה (שעת חירום, 1945, (ע"ר תוס. 858, 2 ')
- × סיכום דו"ח על הסגר ומחלות מנגעות לשבוע המסתיים ביום 24.8.46 ע"ר 1946, 713.
- × פקודה הבאה לתקן את החוק בענין שער הרבית החוקי, חא"י ב. 749.

אזכורי פסיקה

אזכור פסקי דין

- × הנוסחה הכללית לאזכור פסקי דין שפורסמו בקובץ מודפס, היא זו:
- × [סוג ההליך] [פרטי הערכאה] [מספר התיק] [צד א'] [מפריד בין צדדים] [צד ב'], [הסדרה שבה פורסם פסק הדין] [כרך] [חלק] [עמוד תחילת פסק הדין], [הפניה ספציפית] ([שנת מתן פסק הדין הלועזית])
- × דוגמאות:
- × בג"ץ 98/69 ברגמן נ' שר האוצר, פ"ד כג. (1969) 698-699, 693 (1)
- × ד"נ 32/84 עזבון וויליאמס נ' Israel British Bank (London) (in liquidation), פ"ד מד, 265 (2) פס 10 'לפסק דינו של השופט ברק. (1990)
- × ת"פ (מקומיים י-ם 2857/85) (מדינת ישראל נ' אורנון, פ"מ התשמ"ז) ג. (1987) 334)
- × תב"ע (אזורי ת"א (מד 708-3/גולדמן - מדינת ישראל, פד"ע יח, לח. (1986)

פרטי הערכאה

- × אם פסק הדין ניתן בבית המשפט העליון, אין לציין את פרטי הערכאה. אם פסק הדין ניתן בערכאה אחרת, יש לציין את סוגה ואת מקום מושבה.
- × אם פסק הדין ניתן בערכאה רגילה פְּשָׁבְתָה כערכאה מיוחדת) למשל בבית המשפט המחוזי פְּשָׁבְתוֹ כבית משפט לעניינים מינהליים, (יש לציין רק את הערכאה המיוחדת. אם פסק הדין ניתן בערכאה שיושבת במקום אחד בלבד, אין לציין את מקום המושב. דוגמאות:
 - × בג"ץ 4541/94 מילר נ' שר הביטחון, פ"ד מט. (1995) 94 (4)
 - × ת"א (מחוזי ב"ש 712/87) נגאוקר נ' דנינו, פ"מ התשנ"ד. (1994) 199 (3)
 - × בש"א (מחוזי ת"א 12112/01) ילין נ' כהן, פ"מ התשס"א. (2002) 49 (2)
 - × ת"א (ימאות" 845/71) ט. פורט) רוטרדם (ב.ו. "חברה הולנדית ליבוא וליצוא פרי הדר נ' "בת סנפיר" קווי ים התיכון בע"מ, פ"מ התשל"ו. (1975) 27 (1)
 - × ה"ע (הגבלים עסקיים 9/97) (בזק בינלאומי בע"מ נ' הממונה על ההגבלים העסקיים, פ"מ התשנ"ט. (2000) 241 (1)

שמות הצדדים

שמות הצדדים יודגשו. ×

יש לציין את הצדדים בתיק שמספרו מוזכר. שמות הצדדים יופיעו כפי שהופיעו במקור, בכפוף להוראות כללים אלו. דוגמאות: ×

בג"ץ 243/71 אייזיק) שי"ק (נ' שר הפנים, פ"ד כו. (1972) 33 (2) ×

תמ"ש) משפחה ת"א 15270/96 (פלוני נ' אלמונים, פ"מ התשנ"ה. (1996) 309 (4) ×

אם שם צד מופיע כראשי תיבות, מציינים אותו באזכור בראשי תיבות בעזרת גרשיים. אם שם צד מופיע באותיות שבאות בזו אחר זו, או באות אחת בלבד, שמים באזכור גרש לאחר כל אות. דוגמאות: ×

תמ"ש) משפחה י-ם 10250/97 (ס"י נ' אב"י, פ"מ התשנ"ז. (1997) 92 (4) ×

בש"א) משפחה כ"ס 1975/03 (ח' מ' ס' נ' נ' מ', פ"מ התשס"ג. (2003) 289 (3) ×

אם בצד כלולים כמה גורמים) בני אדם, תאגידים, גופים שלטוניים, המדינה וכולי, (יש לציין רק את הראשון בהם. אין להוסיף "ואח." דוגמה: ×

ע"פ 758/80 ייש לי בע"מ חברה פרטית נ' מדינת ישראל, פ"ד לה. (1981) 625 (4) ×

אם הצד המוזכר הוא אדם, יש לציין רק את שם משפחתו או משפחתה. אם הצד המוזכר הוא חברה, יש לציין את שם החברה במלואו. אם הצד המוזכר הוא עיזבון, יש לציין את המילה "עיזבון" ואת שם משפחת המנוח או המנוחה. דוגמות: ×

ע"א 374/64 ריוזנר נ' מגן דוד אדום בישראל, פ"ד יח. (1964) 640 (4) ×

ע"א 248/86 עזבון חננשוילי נ' רותם חברה לביטוח בע"מ, פ"ד מה. (1991) 529 (2) ×

הפרדה בין הצדדים

× מפריד בין צדדים

× בין שמות הצדדים תפריד האות נו"ן מלווה בגרש, למעט בפסקי דין של בתי הדין לעבודה, שבהם יופרדו שמות הצדדים על ידי קו מפריד. ציון ההפרדה יודגש. אם יש רק צד אחד בהליך, לא יבוא מפריד. דוגמות:

× בג"ץ 73/53 חברת "קול העם" בע"מ נ' שר הפנים, פ"ד ז. (1953) 871

× ת"א (מחוזי ת"א 2189/85) איליך נ' רוטנברג, פ"מ התשנ"ה. (1995) 23 (3)

× תב"כ (יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-16) בעניין פלאטו שרון, פ"ד נו. (2002) 14 (5)

× דב"ע (ארצי) נו 309-3/הלווינג – אלרואי, פד"ע לב. (1997) 481

הפניה ספציפית

× הפניה ספציפית

- × ניתן להפנות לחלק מסוים בפסק הדין בדרכים שונות: על ידי הפניה לעמוד, על ידי הפניה לעמוד ואות שוליים או על ידי הפניה לפסקה. אם מפנים לעמוד מסוים, אין צורך לכתוב לפניו "בעמ". "אם מפנים לעמוד ולאות שוליים, אין להפריד ביניהם ברווח. בין מספר העמוד הראשון להפניה הספציפית יבוא פסיק. דוגמות:
- × ע"פ 1/48 סילוסטר נ' היועץ המשפטי, פ"ד א. (1949). 5, 18
- × ע"פ 1/48 סילוסטר נ' היועץ המשפטי, פ"ד א. 18, 15-ז. (1949).
- × ע"פ 1/48 סילוסטר נ' היועץ המשפטי, פ"ד א. 5, 17 לפסק דינו של הנשיא זמורה (1949).

פסקי דין שלא פורסמו

× הנוסחה לאזכור פסקי דין שלא פורסמו בדפוס או במאגר מידע, היא זו:

× [סוג ההליך] [פרטי הערכאה] [מספר התיק] [צד א] [מפריד בין צדדים] [צד ב], [הפניה ספציפית] (לא פורסם), תאריך לועזי מלא של מתן פסק הדין]

× דוגמות:

× בג"ץ 470/80 אלגזי נ' שר הבטחון (לא פורסם). 9.2.1980,

× ת"פ (מחוזי ת"א 240/49) היועץ המשפטי נ' גורלי (לא פורסם). 9.2.1950,

× ע"ש (מחוזי ת"א 369/94) שטיינר נ' צבא הגנה לישראל (לא פורסם). 5.12.1996,

אזכורי ספרות

ספרות עברית

- × הנוסחה לאזכור ספרים היא זו:
- × [שם המחבר] [שם הספר] [מספר הכרך] [הפניה ספציפית] ([המהדורה] ,שם העורך] , [שם המתרגם] , [שנת פרסום הספר])
- × דוגמאות:
- × אוריאל פרוקצ'יה דיני חברות חדשים בישראל – דין נוהג, דין רצוי והדרך לחקיקה. (1989)
- × יצחק זמיר הסמכות המינהלית כרך א. (1996)
- × מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית – רב-שיח ומקורות נלווים) רון מרגולין עורך, התשנ"ט.
- × יוסי בן-ארצי 'להפוך מדבר לכרמל – 'התהוות הכרמל כמרחב נבדל בעיר מעורבת) 1918-1948, התשס"ד.
- × ג'וזף הלר (מילכוד) 22-בני לנדאו ובני הדר מתרגמים. (1971),

שם המחר

- × יש לציין את שמו הפרטי של המחר ואת שם משפחתו כפי שהם מופיעים במקור. דוגמאות:
- × מנשה שאוה השיפוט בדיני משפחה – לקט מאמרים בצירוף הערות ועדכונים. (2003)
- × ש"ז פלר יסודות בדיני עונשין כרך ב. (1987)
- × אם לספר כמה מחברים, יבואו שמותיהם בסדר המופיע במקור. אם לספר שני מחברים, תבוא ו' החיבור לפני שם המחר השני דוגמת:
- × אמנון רובינשטיין ורענן הר-זהב חוק-יסוד: הכנסת. (1993)
- × חאלד גנאים, מרדכי קרמניצר ובוועז שנוור לשון הרע: הדין המצוי והרצוי. (2005)
- × אם לספר יותר מארבעה מחברים, ניתן לציין רק את שם הראשון ואחריו "ואח". "דוגמה:
- × מרדכי קרמניצר ואח' מרמה והפרת אמונים – בחינה ביקורתית והמלצות לשיפור החקיקה (2008).
- × אין לציין תואר אקדמי, צבאי או אחר של המחר גם אם התואר מופיע בספר.

המשך שם ספר

× שם הספר יודגש.

× יש לציין את שם הספר כפי שהוא מופיע בשער הספר.

× דוגמאות:

× מיגל דויטש עולות מסחריות וסודות מסחר. (2002)

× מאיר יפרח ורפאלה חרל"פ ששון – דיני ביטוח (מהדורה שנייה, 2001).

מספר כרך

- × יש לציין את מספר הכרך תמיד, גם אם מספרי העמודים בכרך אחד ממשיכים את מספרי העמודים בכרך קודם. מספר הכרך יופיע לאחר שם הספר כפי שהוא מופיע על גבי הספר וללא הדגשה. אם מספר הכרך מצוין באות, אין לציין גרש אחריה. דוגמאות:
ברוך ברכה משפט מינהלי כרך שני. (1996) ×

אזכור מאמרים

אזכור מאמרים מכתבי עת, מעיתונות יומית ומגזינים

- × הנוסחה לאזכור מאמרים מכתבי עת, מעיתונות יומית ומגזינים היא זו:
- × [שם המחבר] " [שם המאמר] " [שם כתב העת] [מספר הכרך] [מספר החוברת] [עמוד תחילת המאמר], [הפניה ספציפית] [שנת פרסום המאמר]
- × דוגמות:
- × יצחק זמיר "מינויים פוליטיים" **משפטים** כ. (1990). 19
- × מיכאל דן בירנהק ודוד גוסרסקי "כסאות ייחודיים, דעות מיעוט ופלורליזם שיפוטי" **עיוני משפט** כב. (1999). 499
- × נתן ברון "פרשת 'מסמך השופטים החסוי': מבט נוסף על הקמת מערכת השיפוט הישראלית בשנת תש"ח" (1948) **קתדרה**. (2005). 115, 195
- × יובל יועז "חמלה יהודית, או ארץ מקלט לעבריינים" **הארץ** 3.223.6.2004

שם המאמר

× שם המאמר יובא בין מרכאות.

× יש להביא את שמו המלא של המאמר כפי שהוא מופיע בכותרת המאמר. דוגמאות:

× חיים ה' כהן "חרון אף אלוהי ישראל" (*Ira Dei Iudaeorum*) **עיוני משפט א**. (1971) 13

× יואב דותן "חוקה למדינת ישראל – הדיאלוג הקונסטיטוציוני לאחר 'המהפכה החוקתית'" **משפטים כח**. (1997) 149

שם כתב העת

× שם כתב העת יודגש.

× אם מדובר בחלק של עיתון יומי, יש לציין את שם העיתון ואת שם החלק ולהפריד ביניהם בקו מפריד. שני השמות והקו המפריד יודגשו. דוגמות:

× יעל גרוס "נקנה ביום חול" מעריב – עסקים 10, 2.4.2004

× אספה פלד "אבא יש רק אחד" ידיעות אחרונות 7 – ימים, 25.6.2004

56.

מאמרים שפורסמו בספרים

- × הנוסחה לאזכור מאמרים ועבודות קצרות אחרות שפורסמו בספרים, היא זו:
- × [שם מחבר המאמר] " [שם המאמר] " [שם מחבר הספר] [שם הספר] [מספר הכרך] [עמוד תחילת המאמר], [הפניה ספציפית] ([המהדורה], [שם העורך], [שם המתרגם], [שנת פרסום הספר]) [דוגמאות]
- × חנה אבנור "המפרק הזמני" **ספר לובנברג** – קובץ מחקרים לזכרו של השופט ה. ש. לובנברג (1999 דניאל פרידמן ויצחק שילה עורכים, התשמ"ח).
- × רות בן-ישראל "דיני עבודה" **ספר השנה של המשפט בישראל תשנ"א** (365 אריאל רוזן-צבי עורך, התשנ"ב).
- × גבריאלה שלו "לקראת דיני סיכול חדשים" **ספר זיכרון לגד טדסקי – מסות במשפט אזרחי** (607 יצחק אנגלרד, אהרן ברק, מרדכי א' ראבילו וגבריאלה שלו עורכים. 1995),
- × אייל גרוס "בריאות בישראל: בין זכות למצרך" **זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות בישראל** (437 יורם רבין ויובל שני עורכים. 2004),

קיצורי הפניות הערות שוליים

× שימו לב: כל קיצור משמש ליחיד ולרבים, למשל ס' משמש לקיצור "סעיף"
ו"סעיפים". לשם הנוחות צוינו כאן רק צורות היחיד.

× ה"ש – הערת שוליים

× ס – 'סעיף

× סי – 'סימן

× עמ – 'עמוד

× פס – 'פסקה

× תוס – 'תוספת

× תק – 'תקנה

לקריאה חוזרת והרחבה

× <http://www.tau.ac.il/law/izkur.html>